

Juha Kilpiä
Aktuaali
koulutuspalvelu

Sukupuolisensitiivinen työ vapaaehtoistoiminnassa

**Nuorisotyönohjaaja, seksuaalipedagogi,
työnohjaaja, ryhmänohjaaja, kirjoittaja**

Yhteystiedot

040 5050 114

juha.kilpia@aktuaali.fi

Verkkosivut

www.aktuaali.fi

Facebook

”Aktuaali”

”Nimestä minut tunnet”

Twitter

”Jkilpia”

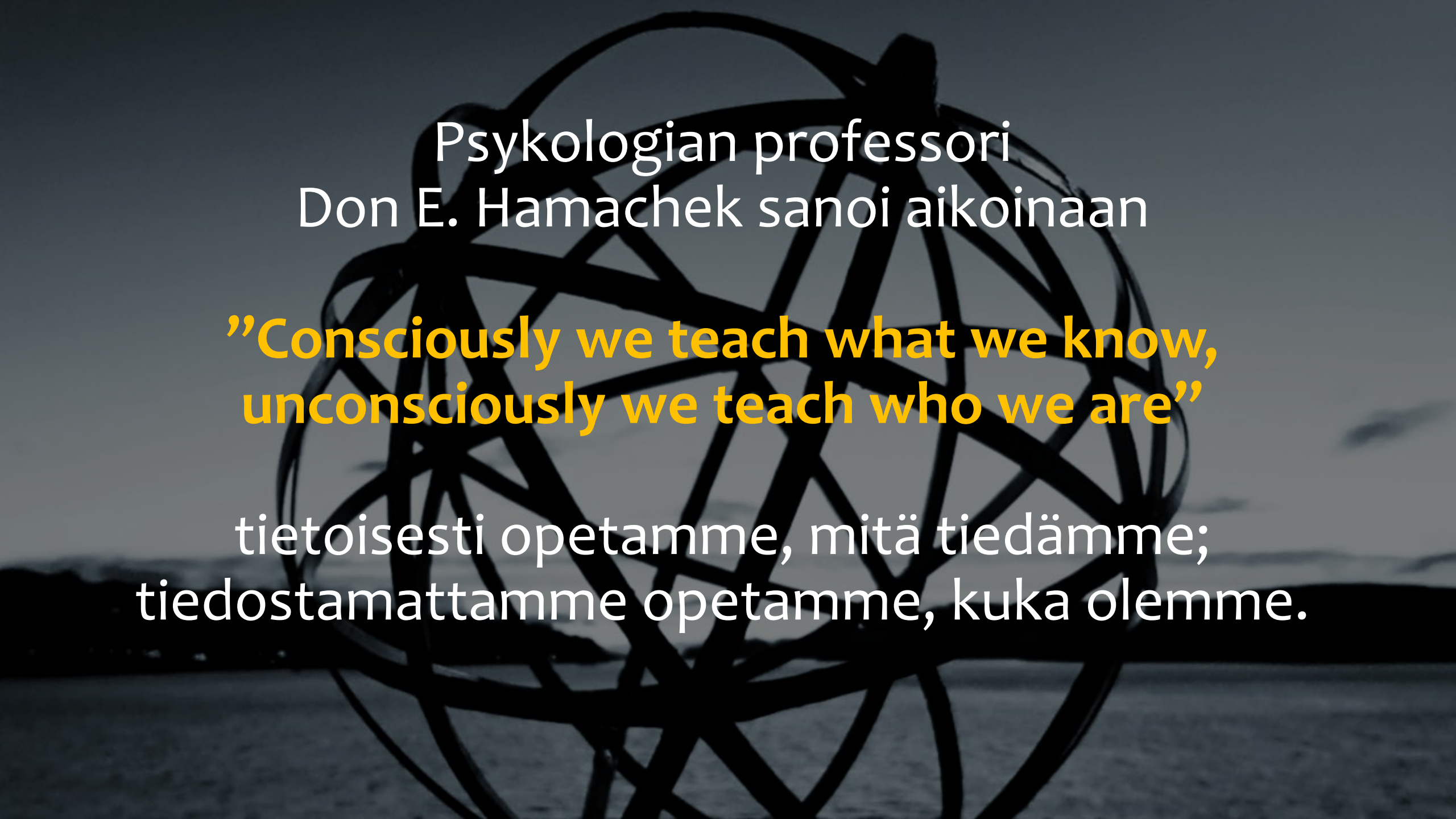
**Juha Kilpiä
Aktuaali
koulutuspalvelu**

Juha Kilpiä
Aktuaali
koulutuspalvelu

Mä olen syntynyt vuonna 1971

- silloin homous oli synti, sairaus ja rikos
- silloin myös raiskaus avioliitossa ei ollut rikos
- lasta sai kurittaa fyysisesti erilailla
- kasvatuksessa ja koulutuksessa oli ihan eri teorit
- tupakoida sai autossa, turvavyöt ei ollut in.
- rasistiset ja syrjivät ”läpät” oli arkea
- Suomesta sateenkaareva väki muutti ulkomaille turvaan

Pitkä matka on tehty Juvalta tähän päivään.
Monta päivitystä on pitänyt tehdä.

Psykologian professori
Don E. Hamachek sanoi aikoinaan

**”Consciously we teach what we know,
unconsciously we teach who we are”**

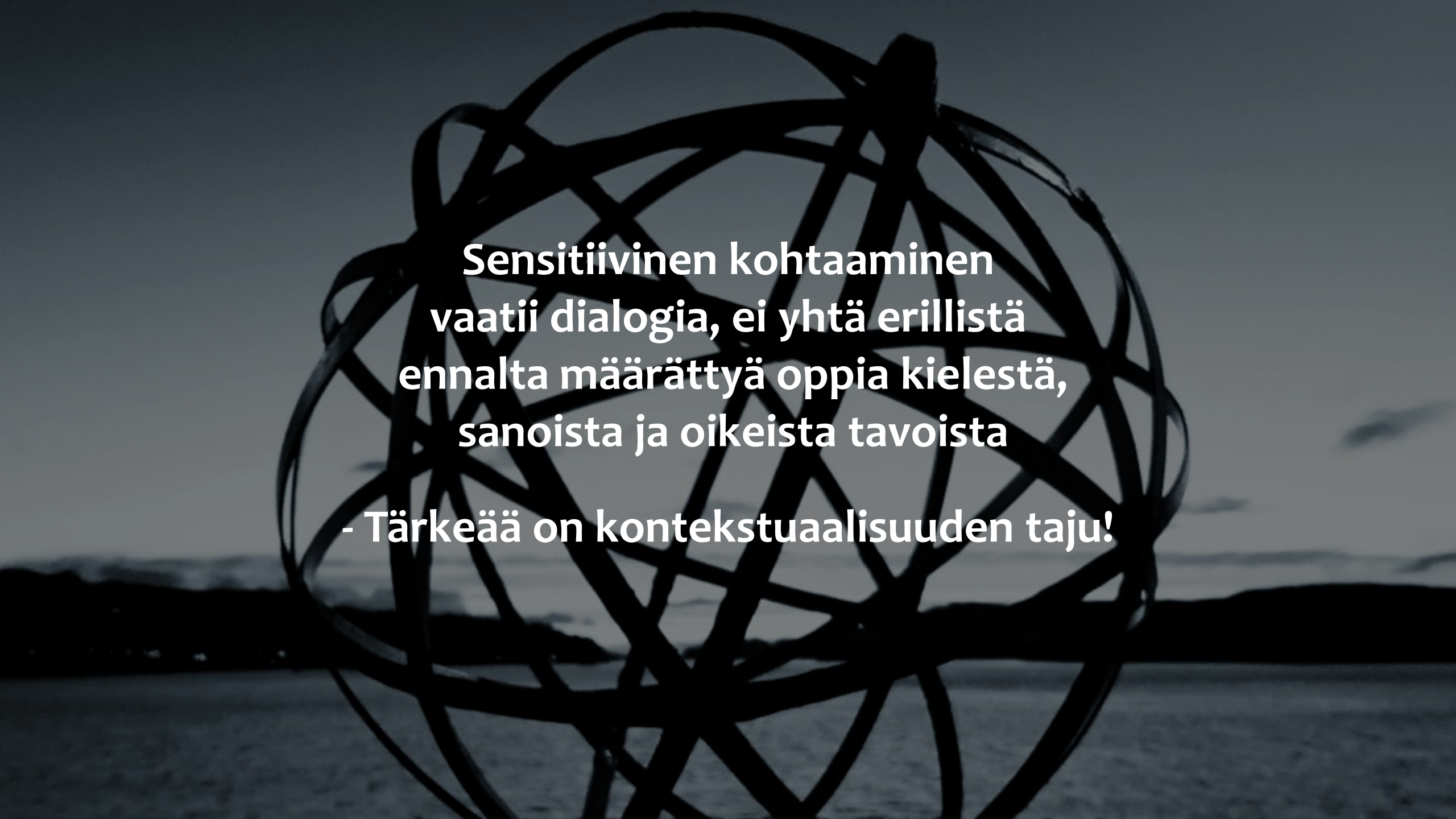
tietoisesti opetamme, mitä tiedämme;
tiedostamattamme opetamme, kuka olemme.

**Moninaisuus
on meissä
ollessamme omanlaisia
olemme moninaisia**

**Sensitiivisyys on halua
löytää toinen
sen sijaan että kertoisimme
missä hän on
tai mihin hänen tulisi asettua.**

**Sensitiivinen kohtaaminen
vaatii dialogia, ei yhtä erillistä
ennalta määrättyä oppia kielestä,
sanoista ja oikeista tavoista**

- Tärkeää on kontekstuaalisuuden taju!

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti on muuttuva

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti on muuttuva

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti on muuttuva

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen ja yllättävä

Fyysinen

Psyykinen

Sosiaalinen

Henkinen ja hengellinen

Kulttuurinen

Juridinen

...

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

**Seksuaalinen
suuntautuminen**

- Hetero -
- Homo/Lesbo -
- Bi -
- ...

**Ketä rakastat,
haluat, kaipaat...**

**Sukupuolen kokemus
ja ilmentäminen**

- mies/nainen -

BINÄÄRINEN DIGOTOMINEN

Miehiä

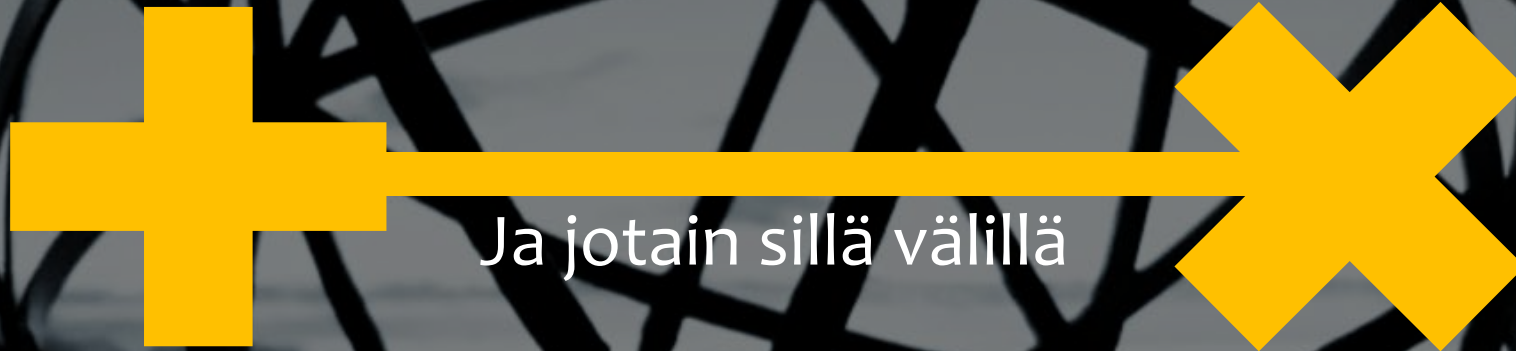
Naisia

BINÄÄRINEN JANA

Miehiä

Naisia

BINÄÄRINEN AVARUUDELLINEN

Miehiä

Naisia

Ja kaikkea niiden lisäksi

EI – BINÄÄRINEN AVARUUDELLINEN

Asukupuolisia, intersukupuolisia, miehiä,
muunsukupuolisia, naisia, transsukupuolisia...

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

Seksuaalinen suuntautuminen

- Hetero -
- Homo/Lesbo -
- Bi -
- ...

Ketä rakastat,
haluat, kaipaavat...

Sukupuolen kokemus ja ilmentäminen

- mies/nainen -
- muunsukupuolinen -
- transsukupuolinen -
- ...

5 % ei koe olevansa
mies/nainen

Kehojen moninaisuus

- Intersukupuolisuus
- kromosomi,
hormoni, anatomia
- 40 diagnoosia

1,7 % ihmisistä eli liki
100 000 suomalaista

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

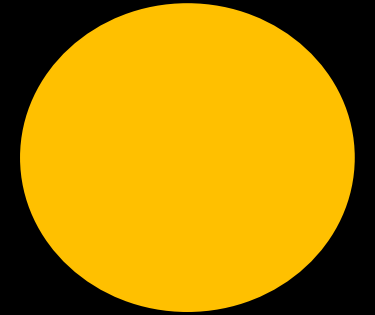
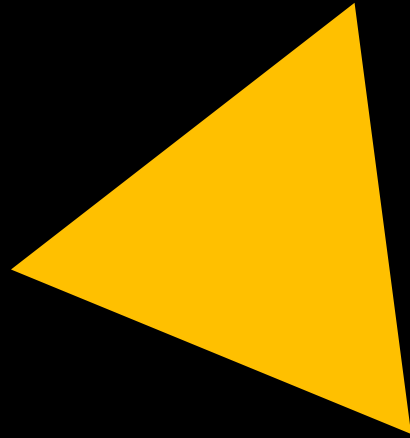
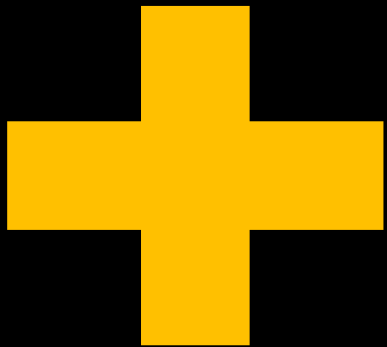
Ainutlaatuinen

Oman seksuaalisen suuntautumisen tunnistaminen voi tapahtua jo ensimmäisillä kouluvuosilla.

Sukupuolen kokeminen toisin, kuin syntymässä on määritetty, voi tapahtua jo 3-4 vuotiaana.

Intersukupuolisuus voidaan havaita jo syntymässä, useasti murrosiässä.

EI – BINÄÄRINEN AVARUUDELLINEN

Asukupuolisia, intersukupuolisia, miehiä,
muunsukupuolisia, naisia, transsukupuolisia...

Moni asukupuolinen, intersukupuolinen, mies, muunsukupuolinen, nainen, transsukupuolinen... kokee enemmän samanlaisuutta jonkun muun kanssa kuin sen, mitä itse on tai miksi hänet oletetaan.

Ainutlaatuisuus

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Olettamat kaventavat ihmistä

- Ihmiset ovat ainutlaatuisia niin loputtoman monin tavoin.
- Tulemme nähdyksi vain silloin, kun ainutlaatuisuus eletään todeksi.
- Kun olettamat vähenevät, uteliaisuus kasvaa, kysymykset lisääntyvät ja näkyville tulee ihminen, joka on totta.

Ainutlaatuisuus

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Olettamat kaventavat ihmistä

- **Mitä ovat yleisimmät teille vastaan tulevat olettamat sukupuolesta?**

Identiteetti

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

Ainutlaatuinen

**“Jos kohtelet kahta ihmistä samalla tavalla,
ainakin toista kohtelet väärin!”**

Viktor Frankl, logoterapian kehittäjä

Nähdyksi tuleminen

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

- **Nähdyksi tuleminen kytkeytyy kokemukseen**
 - omasta arvokkuudesta – olenko massaa ja tusinakamaa?
 - omien valintojen merkityksestä – onko valinnat todella mun tekemiä?
 - toimijuudesta sekä kyvykkyydestä – onko mulla omistajuus elämästäni?

Nähdyksi tuleminen

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

- **Nähdyksi tuleminen kytkeytyy mahdollisuuteen**
 - oppia tuntemaan, kuka on, mitä haluaa ja mitä ei halua
 - tehdä itselle ja toisille hyviä valintoja
 - ottaa puheeksi kiusaaminen ja väkivalta

Nähdyksi tuleminen

Seksuaalisuus

Sukupuoli

Keho

- Näemme sanoilla, niillä rakennetaan todellisuutta ja turvaa
- Ennalta näkeminen on olemassa olon todentamista ja luo turvaa
- Tässä ajassa me emme ole välttämättä turvallisia ilman sen todentamista

Haavoittuvuus

Seksuaali-, sukupuoli ja kehovähemmistöön
kuuluvilla ihmisillä

on tässä maailmassa enemmän kokemuksia

**kylmyydestä, hylkäämisestä ja myötätunnon puutteesta
- turvattomuudesta.**

Haavoittuvuus

Moninkertaisesti itsemurha-ajatuksia, -yrityksiä ja tekoja.

Enemmän väkivallan kokemuksia - niin fyysisiä, psyykkisiä kuin hengellisiä.

Enemmän koulu- ja työpaikkakiusaamista
sekä selkeästi enemmän vihapuhetta.

→ **Enemmän psyykkistä pahoinvointia**

Haavoittuvuus

Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa ?
- Nuorisotutkimusseura, 2014-2015

Tutkimus tehtiin huhti–kesäkuussa 2013.
Vastaajina oli yhteensä 1619 sateenkaarinuorta,
jotka olivat iältään 15-25 vuotiaita.

Haavoittuvuus

Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa ?

Oletko koskaan pelännyt,
jos paljastat sukupuoli-identiteettisi että

A / vanhempasi katkaisevat yhteyden 66 %

B / vanhempasi pyytävät muuttamaan kodista 36 %

Haavoittuvuus

Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa ?

AVOIMUUS PERHEELLE SUKUPUOLI-IDENTITEETISTÄ

Kaikille	Joillekin	Ei kellekään	Ei tiedä/eos
36 %	32 %	31 %	1 %

AVOIMUUS PERHEELLE SEKSUAALISESTA SUUNTAUTUMISESTA

Kaikille	Joillekin	Ei kellekään	Ei tiedä/eos
38 %	33 %	28 %	1 %

Haavoittuvuus

Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa ?

AVOIMUUS PERHEELLE SUKUPUOLI-IDENTITEETISTÄ

Kaikille	Joillekin	Ei kellekään	Ei tiedä/eos
36 %	32 %	31 %	1 %

AVOIMUUS PERHEELLE SEKSUAALISESTA SUUNTAUTUMISESTA

Kaikille	Joillekin	Ei kellekään	Ei tiedä/eos
38 %	33 %	28 %	1 %

Haavoittuvuus

Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa ?

PERHEEN REAKTIOT AVOIMUUTEEN

	Transnuoret kaikki	Seksuaalivähemmistönuoret		
		äiti	isä	sisarrukset
Lähinnä kannustaen	28 %	43 %	30 %	42 %
Neutraalisti	30 %	14 %	13 %	10 %
Lähinnä torjuen	11 %	7 %	5 %	2 %
EOS/ Ei koske minua	31 %	36 %	53 %	46 %

Haavoittuvuus

Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa ?

PERHEEN REAKTIOT AVOIMUUTEEN

	Transnuoret kaikki	Seksuaalivähemmistönuoret äiti	isä	sisarrukset
Lähinnä kannustaen	28 %	43 %	30 %	42 %
Neutraalisti	30 %	14 %	13 %	10 %
Lähinnä torjuen	11 %	7 %	5 %	2 %
EOS/ Ei koske minua	31 %	36 %	53 %	46 %

Mitä kuuluu sateenkaari nuorille Suomessa?

KUN POHDIT ULOSTULOJA SUKUPUOLI-IDENTITEETTISI SUHTEEN,
MITÄ SILLOIN TOIVOIT JA TARVITSIT?

En ole kertonut.....	34 %
Tietoa.....	51 %
Puhua luottamani henkilön kanssa.....	42 %
Puhua asiantuntijan kanssa.....	47 %
Puhua vertaisen kanssa.....	36 %
Apua ja tukea kertomisessa.....	43 %
Henkistä tukea.....	64 %
Tukea ja hyväksyntää perheeltäni.....	33 %
Tukea ja hyväksyntää kumppaniltani.....	7 %
En tarvinnut mitään erityistä.....	9 %

Mitä kuuluu sateenkaari nuorille Suomessa?

KUN POHDIT ULOSTULOJA SUKUPUOLI-IDENTITEETTISI SUHTEEN,
MITÄ SILLOIN TOIVOIT JA TARVITSIT?

En ole kertonut.....	34 %
Tietoa.....	51 %
Puhua luottamani henkilön kanssa.....	42 %
Puhua asiantuntijan kanssa.....	47 %
Puhua vertaisen kanssa.....	36 %
Apua ja tukea kertomisessa.....	43 %
Henkistä tukea.....	64 %
Tukea ja hyväksyntää perheeltäni.....	33 %
Tukea ja hyväksyntää kumppaniltani.....	7 %
En tarvinnut mitään erityistä.....	9 %

Hyvinvointia tuetaan

Näkemällä

Puhumalla

Puuttumalla

... olemalla turvallinen!

”Olen muuttanut pois kotoa ja alkanut elää oikein tosissani!
Se on hurjan jännittävää!

Käsitäthän, silloin kun minulla ei vielä ollut nimeä, juoksentelin vain ympäri ja nuuhkailin noin vain ylimalkaan, ja tapahtumat lentää räpyttelivät ympärilläni. Ne olivat milloin vaarallisia, milloin vaarattomia, mutta ikinä ei mikään ollut oikeata, ymmärrätkö?

Nuuskamuikkunen yritti sanoa jotain, mutta mönkijä jatkoi heti:

- Nyt minä olen minä, ja kaikki mitä tapahtuu, merkitsee jotain.
Sillä mitään ei tapahdu noin vain ylimalkaan, kaikki tapahtuu minulle, ti-ti-uulle.
Ja ti-ti-uu näkee asiat noin tai näin
- ymmärräthän mitä tarkoitan?”

Kiitos!

Juha Kilpiä
Aktuaali
koulutuspalvelu

Sukupuolisensitiivinen työ vapaaehtoistoiminnassa

